

Zoo kan nimmer ontkennd, dat de vrees een werkzaam bestanddeel van het leven kan blijven, als prikkel om in het rechte spoor te blijven.

Maar bij het wezen van het nieuwe leven behoort die vrees niet.

Dat wezen is hetgeen als leven van liefde zich in Gods kind openbaart. Hetgeen er merkbaar wordt, wanneer hij een stil heimwee kent naar het dienen van zijn God uit liefde en liefdevolle bereidheid des harten.

En bij de voortgaande bekeering zal er op die wijze al meer komen een innige zielsgemeenschap tusschen den bekeerde en zijn God. En zal al meer het leven der liefde de bron worden, waartuit een krachtige levensstroom ontspringt. — een stroom, die al meer als vanzelf vloeit, in rustigen gang, heél het leven door.

Niet onbesproken mag blijven de vraag, die levens er eene is, waarmee de bekeerde dikwijls, evenals met de vorige, als met een vraag van bestrijding heeft te kampen, in hoeverre of de opvoeding, de gewoonte, het verstandelijk weten, een plaats heeft in het bekeeringsleven.

Menigmaal kan men de klacht hooren: ik vrees, dat mijn leven niets anders is dan gevolg van opvoeding. Och, ik weet het zoo goed, ziet u, en dan kan het alles best „hersenwerk” zijn. En het is waar, inderdaad, dat kan.

Alleen beginnen we dan met te doen opmerken, dat bij waarachtige bekeering een element aanwezig is, dat bij het sleur-leven, bij het leven op grond van „het alles zoo goed weten” ontbreekt. Dat is het element van: een lust hebben in het doen van goede werken. Er is daar een vreugde, een blijdschap van binnen in het doen van datgene, wat God van ons vraagt. Niet alsof steeds de begeerte naar gehoorzaamheid merkbaar is. Maar wel zoo, dat de ziel zich eerst weer op haar plaats gevoelt, wanneer er gedruis en gedacht is datgene, wat God eischt. En dat ook weer niet, als een moeizaam uitgevoerd commando, maar als een rijpe vrucht van een naar-zulke-vruchten-dragen herboren leven.

Maar met deze opmerking, die een vóórproefing zou kunnen heeten, is natuurlijk de zaak nog niet afgehandeld.

Juist waar men nogal eens handelt over de kwestie van verbond en wedergeboorte, over de verhouding tusschen verbondsbelofte en verbondseisch, kan ook bij de bespreking van de psychologie der bekeering een aanraking van dit punt niet achterwege blijven. Niet alsof op dit punt nu een dogmatisch betoog zou kunnen worden geleverd. Psychologie en dogmatiek hebben bij de bespreking van de bekeering een eigen taak. En het is onjuist gezien die twee door elkaar te halen.

Toch is het ook weer waar, dat die twee elkaar moeten helpen om tot klaarheid te komen over meer dan ééne vraag.

En dan komen hier twee vragen naar voren.

In de eerste plaats: wat is de verhouding tusschen de „opvoedingskennis” (vergun me dit eigenaardige woord) en de bekeering?

En in de tweede plaats: Is het psychologisch mogelijk, dat er in de ziel een leven werkt, dat eenigen tijd verborgen blijft?

De beperking, die we ons terwille van de ruimte moeten opleggen, gebiedt ons, kort te zijn. Daarom geven we eenige hoofdtrekken van de beantwoording van de eerste vraag.

De opvoeding naar den weg des verbonds kan nimmer te hoog worden aangeslagen, zolang we maar vast houden, dat ze als middel in Gods hand dienen kan om wedergeboorte en (dus) bekeering te werken.

Dit is een van de goede resultaten van de nieuwe beoefening van de psychologie van de bekeering, dat meer dan eens duidelijk werd, dat in vele gevallen God de bekeering werkt door gebruik te maken van datgene, wat bij de opvoeding werd ontvangen. God werkt steeds middellijk, althans voor zoover wij het kunnen nagaan. En het gewone middel, dat God gebruikt bij de bekeering is de heiliging aan de ziel van datgene, wat als inhoud van de godsopenbaring werd gekend. Bovendien gebruikt God ook menigmaal de leiding der ouders om de kinderen voor te bereiden op het leven, dat hen als volwassenen wacht. Zoodat ook indien de wedergeboorte eerst in het latere leven volgt, toch het ingetogen leven inderdaad waarde heeft, en de opvoeding, aan het kind gegeven, later blijkt goede vruchten voortgebracht te hebben.

Nu vallen ongetwijfeld de meeste bekeeringen in den leeftijd tusschen veertien en twintig jaar. Bij het bewustworden van het leven komt ook in den regel het min of meer bewust zich naar-God-toe of zich van-God-afkeeren.

Maar deze bekeering moet een inhoud hebben. Het in het algemeen gevoelen van een zekere algemeene „smart”, een soort „Weltschmerz”, zoo in het blauwe weg, is geen bekeering, hoezeer men ook in sommige kringen dat „inkeer” noemt. De

bekeering moet een adres hebben. En de bekeerde moet het stuur kennen, dat de richting geeft aan zijn leven, dat nu in die andere richting zich beweegt.

Er komt dan bij den bekeerde alzo een gaan volgens de lijnen, aan zijn verstand en zijn denken van der jeugd af aan bekend gemaakt.

En er komt, gelijk gezegd, een vreugde in het volgen van dien weg.

Dat nu telkens opnieuw herinneringen aan zijn opvoeding, aan de vermaningen, die hij in zijn jeugd ontving, aan de leiding, die hem van jongsaf gewerd, in zijn ziel wakker worden, is immers gemakkelijk te verstaan. Ons leven toch is niet alleen een zich keeren in andere richting tengevolge van den bovennatuurlijken nieuwen drang in ons hart, maar het is ook, als gezegd, (zie vorig artikel) een ethische daad, en dus een zich bewust wendens langs andere baan. Maar om nu ons rekenschap te geven van de motieven, van het hoe, en het waarom, keeren we telkens tot de waarheden, die we in de jeugd hoorden, terug.

En zoo liggen er talloos vele herinneringen aan onze jeugd in ons bekeeringsleven, en kan het voor ons persoonlijk besef soms den schijn hebben, alsof we inderdaad niets anders doen, dan automatisch het wegje volgen, dat ons in de jeugd is geleerd.

Alleen maar: bij den bekeerde is er een voortdurende neiging, zich te wenden naar dien weg toe, terwijl bij den onbekeerde er een innerlijke neiging is, middelen te vinden aan den weg te ontkomen. Bij den bekeerde is tengevolge van die begeerte om van harte te doen datgene, wat God vraagt, telkens weer het zelfonderzoek, of wel inderdaad er iets méér is, dan gewoonte-werk; bij den onbekeerde de tevredenheid over zichzelf, dat hij zooveel dingen doet, die op „het wegje” liggen. De onbekeerde wendt zijn opvoeding aan tot zijn rust; de bekeerde weet, dat hij enkel met opvoeding niet rustig kan zijn. En kent de onrust.

Maar juist deze kennis van onrust mag hem oorzaak zijn weer rustig te wezen; immers die onrust is bewijs van den drang van zijn hart naar het doen van die goede werken, die als vruchten groeien aan zijn nieuwe levensplanting. Die de goede vruchten zijn aan de rank, die in Christus alleen vrucht dragen kan.

Vandaar dat de bekeerde kent het berouw over de zonde; en dat hij innerlijk iets ervaart, dat geen vrucht van opvoeding kan zijn, wijl opvoeding niet in staat is het hart te veranderen, of eenige ervaring aan de ziel te geven.

En wanneer we ons dan afvragen of het psychologisch mogelijk is, dat de bekeering eerst eenigen tijd na de wedergeboorte volgt, of we dus kunnen spreken over een „dormitante wedergeboorte” (niet, of het dogmatisch juist is, daarover spreken wij thans niet!) dan antwoorden we, dat het steeds mogelijk is, dat een zielsproces zich in zeer langzaam tempo voltrekt.

Er is geen enkele psychologische reden om te verwachten, dat de wedergeborene ook onmiddellijk na het uur van zijn wedergeboorte een ander leven openbaart. Ongetwijfeld zal hijzelf innerlijk iets ervaren, wat hem tot dusverre vreemd was. Maar de algeheele ommekeer behoeft allerminst direct te komen.

Dat is geheel in de lijn van het leven van Gods kinderen gedacht.

Immers de bekeering ligt op het terrein van de heiligmaking. En nu weten we toch al te wel, dat het mogelijk is, dat een kind van God nog jaren na zijn wedergeboorte, ook na zijn openlijke verandering van levenshouding, een zondige gewoonte aanhoudt, of een zondigen omgang niet verbreekt. Wat nu op één deel van het terrein psychologisch mogelijk is, is ook op het geheele terrein zielekundig gezien, allerminst onmogelijk. Het is ongetwijfeld ondenkbaar, dat de innerlijke houding onder de zondige daad dezelfde zou blijven als voorheen; — maar we weten ook, dat innerlijke onrust de menschen in een bepaalde richting, waarover ze onrustig zijn, nog des te feller maakt. Ook al heeft dan straks juist daardoor het berouw zoo groote diepte, dat men de hardheid van het eigen hart, en de sterkte van zijn zondige gewoonte zoo sterk moet betreuren.

Maar juist waar dit zoo is, daar komt de vraag, dat we ons ernstig bemoeien met die menschen, die christelijk zijn opgevoed (vooral met die jonge menschen uit zulke kringen), die een onevenwichtigheid in hun houding vertoonen, die hoop geeft, dat ze zichzelf onzeker gevoelen over hun eigen gedrag.

Het is méér menschen dan Paulus „hard de verzenen tegen de prikkels te slaan”.

Dat ik hiermee niet bedoel te zeggen ook maar iets omtrent de kwestie van doop en wedergeboorte, dat de gisch tot wedergeboorte voor ieder moet gesteld, dat we eerst dan wanneer iemand het leven der bekeering openbaart, recht hebben van hem te spreken als van een bekeerde, en bewijs hebben van zijn wederom geboren zijn — ik behoeft dit alles voor welwillende lezers niet te betoogen. Maar misschien is het nuttig, dit nog

eens te zeggen voor iemand, die onwelwillend zou pogen te zijn.

Dat met deze punten alle kwesties, die op het terrein van de psychologie der bekeering zouden kunnen worden gesteld, en ook wel gesteld zijn, zijn afgehandeld, — niemand zal denken, dat wij zulks meenen.

In deze artikelen-reeks, die naar den onder ons geldenden regel, die met vijf vervolgartikelen de limiet stelt, nu beëindigd moet worden, gaven we enkele lijnen.

Een ieder onderzoekt zichzelf.

Onderzoekte zich bovenal bij het licht van het Woord onzes Gods.

J. W.

UIT DE SCHRIFT.

De stad Gods.

Jeruzalem zal dorpswijze bewoond worden. En ik zal haar woenen, spreekt de Heere, een vurige muur rondom; en ik zal tot heerlijkheid wezen in het midden van haar. Zach. 2:5.

Het machtige woord van Haggai den profeet had onder de weergekeerden uit de Babylonische ballingschap bezielend gewekt.

Naast dezen ouderen Godsmann zien we den jongen Zacharia optreden.

Beiden vuren zij het volk des Heeren aan om stad en tempel te herbouwen uit het stof.

Doch telkens worden de bouwlieden moedeloos als zij het meestsnoer spannen op de met groen en bloemen overgroeide, met doornen en distelen overwoekerde ruïneheuvels.

Daarom laat de Heere in een nachtgezicht aan Zacharia zien hoe de Engel des Verbonds, de groote Bouwheer der Gemeente Gods, óók met het meestsnoer rondgaat, om de lengte en breedte van het geestelijk Sion af te spannen, dat in de herbouwde stad als de ziel in het lichaam wonen zal.

Hierin schuilt schaduwwachtig het schoone beeld der gemeente van Christus, als de stad Gods, welker kunstenaar en bouwmeester de Heere Zelf is.

God verlaat Zijn gemeente nooit, ook niet in de meest zorgvolle tijden. Ook niet, vooral niet, als wij met gebogen hoofd treuren op de bouwvallen van vroegere heerlijkheid.

Hij onderbreekt evenmin Zijn bouwwerk.

Naar Zijn gemaakt bestek doet Hij het rijzen in eeuwigheid.

En welk een schoone toekomst heeft God dan voor Zijn Kerk weggelegd!

Jeruzalem zal dorpswijze bewoond worden.

In deze schoone belofte laat de Heere duidelijk uitkomen, dat het hem minder te doen is om den herbouw der steenen stad dan wel om den opbouw Zijner geestelijke gemeente.

Hier wordt toch voorspeld dat Jeruzalem zoozeer zal toenemen in menschen en in bezit, dat het buiten zijn muren zal uitgroeien, gelijk een wassende rivier, die buiten hare oevers treedt.

Niet als een ingesloten, omwalde vesting, maar als een open dorp zal het bewoond worden.

Zoo wordt de kracht van het Woord Gods getoond, waardoor de Kerk zich zal uitbreiden over het rond der aarde, als de middelmuur der afscheiding tusschen Jood en heiden zal neergeworpen zijn en de heidenen in Israël ingelijfd, den naam van van Sions kinderen zullen dragen.

Laat ons dan in ongelooft niet klein denken van het groote werk Gods, doch volharden bij het gebed, dat de vreesse Zijns Naams den aardbodem vervulle.

Want, ofschoon Jeruzalem dorpswijze zal bewoond worden, dus zonder muur, als een ontmantelde vesting, toch zal het volkomen veilig zijn. Immers, de Heere Zelf zal haar wezen een vurige muur rondom.

Dit beeld herinnert ons aan wat reizigers in de wildernis doen om zich bij nacht tegen het roofgedierte te beveiligen: zij leggen een kring van vuren om hun kamp heen en houden zoo het woeste gedierte op een afstand.

Zulk een veilige, vurige muur is de Heere, de trouwe God des Verbonds voor Zijn duurgekochte gemeente.

Zijn Almacht en hoede bewaren haar.

Hij overspreidt Zijn volk met Zijne vleugelen. Hij is Sions wachter, die sluimert noch slaapt. Geen vijand kan de stad Gods genaken.

Zelfs de Satan, de briesende leeuw, vreest dit verterend vuur van den Heilige Israëls.

O, hoe zondig is dan ons ongelooft als wij klagen: we zullen nog eenmaal door de hand onzer vijanden omkomen.

Eindelijk, niet alleen dat de Heere rondom Zijne gemeente zal zijn als een muur van vuur, maar Hij zal binnen in haar wonen en daar tot heerlijkheid zijn.

Dit ziet op de eenheid van God met Zijn volk, waarop Jezus doelde, toen Hij zeide, dat de Vader woning zou maken in het midden der Zijnen.

Ook Johannes spreekt er van als hij opgelogen uitroept: „de Tabernakel Gods is bij de menschen”. In de tijden der schaduwen woonde de Heere

met Zijn heilige der

Maar ons gemeenschap

H. Geestes wien de H

geworden i

Daar wo

genade, ma

de heerlijk

te maken

heiligen in

Hoe zalig

Hoe groot is

door genade

Nu er op

werkzaamhe

ten plaats

vult, wat u

gelegenheid

te haan

In Oude

ons een „l

Na de kri

oefend, is e

in onbruik

Maar er

gang van z

die toch w

Men klaag

neerden” te

Nu willen

klacht enkel

Doch ger

Zeker, er

een „blijven

Vele prov

algevaardig

Daar kan

Ook wel e

redeneeren:

zooveel jare

digd, het z

zijn plaats

dat leed be

Toch gele

Synodes in

Wanneer

dan komt r

mannen zijn

lands, waari

en daar de

Met dat

wisseling.

Men ziet

Utrecht niet

De bij alle

buiten gaan,

wel het me

POPULAIR

Een andere

meest bekend

is aan den bi

Terwijl het

hoewel die m

is en zelfs v

aanduiding k

den naam d

alleen van

Ook hier is

openbaringsge

afkeer van w

licht geven in

geworden, en

haring groeide

niet uit het b

meergevorder

Want „sata

doorgaans zeg

En dat is alt

Men dient,

op zich ze

liegen. Hij

„duivel” kan

het Nieuwe T

dit woord „d

„dia-ballein”

ook andere o

werpen: een v

wordt het beg

van het spre

warring sticht

dit is dan die

met dat werk

In den regi

onware din

het werk van

willend zou

, die op het
ring zouden
gesteld zijn,
ken, dat wij

en onder ons
artikelen de
n, gaven we

icht van het

J. W.

woond worden,
de Heere, en
in het midden
Zach. 2:5.

den profeet
Babylonische

ien we den

aan om stad
f.
moedeloos
met groen en
distelen over

htgezicht aan

nds, de groote
net het meel-
sotte van het
le herbouwe-
en zal.

choone beeld
ad Gods, wel-
Heere Zelf is,
ok niet in de
oral niet, als
e bouwvallen

erwerk.

Hij het rijzen

eft God dan

ed worden.

leere duidelijk

doen is om

wel om den

zalem zoozeer

bezit, dat het

elijk een was-

s treedt.

vesting, maar

worden.

ord Gods ge-

itbreiden over

ur der afschei-

geworpen zijn

len naam van

in denken van

arlen bij het

en aardbodem

wijze zal be-

s een ontman-

veilig zijn.

ten een vurige

reizigers in de

egen het roof-

en kring van

uden zoo het

de Heere, de

duurgekocht

haar.

ijne vleugelen

1 noch slaapt

genaken.

met Zijn heiligheid tusschen de Cherubim, en het heilige der heiligen.

Maar onder het Nieuwe Verbond is die inniger gemeenschap er gekomen door de inwoning des H. Geestes in de harten van al de kinderen Gods, wien de Heere in Christus een verzoend Vader geworden is.

Daar woont de Heiland Zelf met Zijn godheid, genade, majesteit en geest, om de harten voor de heerlijkheid toe te bereiden, om ze bekwaam te maken om deel te hebben aan de erve der heiligen in het licht.

Hoe zalig is dus het deel van dit geestelijk Sion. Hoe groot is het goed burgerschap in dit Jeruzalem door genade ontvangen te hebben.

F. C. M.

KERKELIJK LEVEN.

Synode-indrukken.

V.

Zij, die gemist werden.

Nu er op het oogenblik slechts voorbereidende werkzaamheden ter samenstelling van de rapporten plaats vinden en er dus niets voor de lens valt, wat up to date is, hebben wij des te beter gelegenheid onze schade van de vorige weken in te halen.

In Oudejaarsavondmaal zou men zeggen: laat ons een „blik achterwaarts” werpen.

Na de kritiek, door wijlen Ds Gispens hierop geëffend, is die uitdrukking onder ons tamelijk wel in onbruik geraakt.

Maar er zijn zoo van die dingen, die door den gang van zaken wat op zij worden geschoven en die toch wel aandacht verdienen.

Men klaagt er weleens over, dat alleen „geabonneerden” ter Synode gaan.

Nu willen wij volstrekt niet beweren, dat die klacht enkel door jaloezie wordt ingegeven.

Doch gerechtvaardigd schijnt zij ons ook niet. Zeker, er is op onze Synodale vergaderingen een „blijvend gedeelte”.

Vele provincies vaardigen telkens weer dezelfde afgevaardigden af.

Daar kan sleur achter zitten.

Ook wel een ontzien van gevoeligheden. Men kan redeneeren: deze dominee of die ouderling is al zooveel jaren achtereen naar de Synode afgevaardigd, het zou hem pijn doen, wanneer een ander zijn plaats ging innemen; we zullen hem daarom dat leed besparen.

Toch gelooven we niet, dat onze Partikuliere Synodes in veel gevallen zoo redeneeren.

Wanneer men zoo de afgevaardigden monstert, dan komt men tot de konklusie, dat zij wel de mannen zijn, die van de kerken in het deel des lands, waaruit zij komen, het vertrouwen genieten en daar de leiding geven.

Met dat al brengt elke Generale Synode ook wisseling.

Men ziet thans in Assen gezichten, die zich te Utrecht niet vertoonden.

De bij allen, die zich gaarne aan beelddraak te buiten gaan, befaamde „tand des tijds” heeft daar wel het meest de „hand” in.

POPULAIR-WETENSCHAPPELIJKE SCHETSEN.

Over den Satan.

IV.

Denamen (2).

Een andere naam, die na den term „Satan” wel het meest bekend geworden is, luidt: duivel. En ook leze is aan den bijbel ontleend.

Terwijl het Oude Testament den naam „Satan” leert, hoewel die naam naar zijn grondbetekenis „neutraal” is en zelfs van goede machten en menschen passende aanduiding kan zijn, daar geeft het Nieuwe Testament den naam duivel; en die is niet neutraal, en kan alleen van kwade praktijken een verkondiging zijn.

Ook hier is de naamgeving van den bijbel een stuk openbaringsgeschiedenis. Na eeuwen van profetie kan de afkeer van wat zonde is en zonde opdringt zich niet meer lucht geven in zachte woorden. De gedachten zijn sterker geworden, en daarom ook de woorden. Waar de openbaring groeide, daar kan ze ook haar woorden kiezen, niet uit het boek der eerstbeginnenden, maar uit dat der meergevorderden. En als het kán, dan moet het.

Want „satan” is: „tegenstander”; maar „duivel” wil doorgaans zeggen „kwaadspreker, aanklager, lasteraar”. En dat is altijd een kwaad getuigenis.

Men dient, o zeker, zelfs hier nóg te bedenken, dat „op zichzelf” een kwaadspreker nog niet behoeft te liegen. Hij spreekt wel eens een waarheid. Ook een „duivel” kan waarheden zeggen. Immers, in de taal van het Nieuwe Testament is „duivel”: „dia-bolos”. Nu is dit woord „dia-bolos” weer afgeleid van het werkwoord „dia-ballein”. Dit woord beteekent waarschijnlijk (er zijn ook andere opvattingen): de dingen door elkander heen werpen; een wanordelijken hoop ergens neerwerpen. Zoo wordt het begrip geleidelijk overgedragen op het terrein van het spreken. Men kan door zijn woorden verwarrend stichten; de dingen uit hun verband rukken. En dit is dan dia-ballein. Dia-bolos is dan ieder, die zich met dat werk bemoeit.

In den regel nu zal dat dia-ballein geschieden door onware dingen te zeggen. Maar niet altijd is dat zoo. Het werk van den diabolos kan zich er ook toe beperken,

Telkens worden opnieuw trouwe strijders buiten gevecht gesteld.

Zij kunnen „slechts” als Mozes den gebedsstaf omhoog heffen, terwijl daar in de verte door anderen de heilige krijg om waarheid en recht wordt gevoerd.

Meer dan iemand uit onze kerken zijn zij met den geest in onze Synodale vergaderingen aanwezig.

En het is een vertroosting te weten, dat zij de raadselingen biddend volgen, ja, met hun gebod ze vaak vooruit zijn.

Misschien doet hun ook een beetje goed te vernemen, dat ter Synode ook aan hen wordt gedacht. In den kring der prae-adviseurs wordt voor het eerst gemist onze grijze professor Lindeboom!

Voor het eerst, na hoeveel jaren?

Wij vleien ons met de hoop, dat wij hem op een andere Synode nog wel zullen terugzien, indien God hem de krachten, waarover hij thans beschikt, nog wat laat behouden. Vooral het gure jaargetijde, waarin de Synode te Assen vergadert, vormt voor hem het beletsel.

Toch kon hij niet nalaten een teeken van meeleven te geven.

Hij zond een schrijven, dat — eigenaardig, doch gebruikelijk beeld! — op poolen stond.

Er sprak uit beslistheid en kracht.

Met zichtbare sympathie werd het aangehoord.

Een ander, die door emeritaat zijn „abonnement” is kwijt geraakt is Ds J. D. v. d. Munnik.

In Utrecht woonde hij nog de vergaderingen bij.

Omdat hij te Leeuwarden het praesidium van de Synode had gevoerd, was hij aangewezen om in de Bisschopstad voor te gaan in de Ure des Gebeds. En verder bleef hij de gewaardeerde gast.

Maar nu had hij geen functie meer.

Tot ons genoegen ontdekten wij zijn schalksche oogen ook nog gedurende de eerste dagen te Assen.

Doch thans behoorde hij tot het „publiek”.

En het „publiek” beleeft op deze Synode geen gunstige dagen.

Het wordt in de spaarzame openbare zittingen soms na tien minuten op de allervriendelijkste wijze, waarvan onze Praeses het kostelijke geheim bezit, weer buiten de deur gezet.

Wij hebben weleens medelijden met de broeders en zusters, die zoo dikwijls worden teleurgesteld.

Maar tot hun eere moet gezegd worden, dat zij het nog al goedmoedig opnemen.

Als hun wordt aangekondigd, dat de Synode in comité-generaal gaat, klinkt er even een gul gelach op, zij hebben zelf schik in het geval en verdwijnen zonder eenig gesputter.

Zij moeten wel over een zeldzame dosis geduld beschikken, die Asser Gereformeerden!

Telkens wordt de Synode met een week verlengd. Maar de gastvrijheid, hoewel die slechts voor korten termijn was gevraagd, neemt daardoor niet af. En ook dat gedurig „huis toe” gezonden worden, bederft hun humeur niet. Ds Laman heeft eens over een veel voorkomende ziekte „humeuritis” met de oolijkheid, welke men van hem gewend is, geschreven. Maar ik denk zoo, dat er in Gereformeerd Assen niet veel briefjes met den naam dezer besmettelijke ziekte er op, behoeven te worden aangeplakt.

De predikanten daar kunnen gelukgewenscht met zulk een gemeente!

dat hij dingen zegt, aanbrengt, die op zichzelf wel waar zijn, maar die hij naar voren brengt met onedele bedoeling. In zulk een geval zegt hij wel waarheden, maar is geen dienaar der waarheid. Immers, wat hij doet, komt dan niet voort uit den hartstocht voor de waarheid, maar uit den lust om ten kwade iemand te treffen. Zulk een diabolos brengt dan allerlei kwaad aan het licht, en zegt triumfantelijk: is 't niet waar? Ja waarlijk, wáar is het alles, van a tot z. Maar hij-zelf is een leugenaar, ook al weer van a tot z; want terwijl hij den schijn aanneemt van iemand, die van wege de waarheid in brand staat, is hij in werkelijkheid onverschillig ervoor. Niet zij overmeestert hem, maar hij bedient zich van het feit, dat zij bestaat en naar recht wil laten gelden. In schijn brandt hij van puren ijver voor het 9e gebod. Maar in werkelijkheid annexiert hij den wetgever van het 9e gebod, om met schijn van recht tegen het 6e te zondigen. Terwijl hij liegt, is hij later, dat is; naar bijbelisch spraakgebruik, en naar de breedheid en den diepgang der goddelijke geboden: een moordenaar. Ge hebt nu maar die beide gedachten te verdiepen tot den grond toe, en ge krijgt aanstands voor Uw oog het beeld van één, die tegelijkertijd, in één adem heeten kan: vader der leugen (al heeft hij van waarheden den mond al aanklagend vol) en: menschenmoorder van den beginne (Joh. 8). Want hij toch spreekt wel waarheden? Ja, hij doet het; maar het is zijn oordeel, dat hij ze wel zegt met betrekking tot een ander, maar ze niet zegt tot dien ander zelf.

De „diabolos” is dus een lasteraar. Niet altijd omdat hij onware dingen zegt, zelfs niet, omdat hij feiten verdraait of op onzuivere manier combineert; doch simpel en alleen soms, omdat hij leelijke gedaachten voert.

Men dient zich er goed van te doordringen, dat in het begrip „diabolos” niet het zeggen van leugens, maar meer het „doen” van de leugen, het zijn „in” de leugen, en dus de onwaarachtigheid op den voorgrond staat.

Een sterk sprekend voorbeeld levert hier Lucas 16: 1. Daar is de rentmeester van den rijken heer. Hij wordt beschuldigd, „aangegeven”; en de aanklacht luidt, dat hij de goederen van zijn patroon slordig beheerde. Is de aanklacht een verzinsel? Waarlijk niet. Ze hebben schoon gelijk: de feiten — het verhaal zelf wijst het uit — zijn niet te loochenen. Toch staat er in den grieksch tekst

Maar opdat niemand zich verhoovaardige, voeg ik erbij: de gemeente kan ook gelukgewenscht met zulke predikanten.

Doch we hadden het over de ervaringen, welke Ds v. d. Munnik, als gemeene zaak makende met het publiek, te Assen opdeed.

Niet omdat hij „humeuritis” vatte, zagen wij hem niet meer.

De pientere geest was voor het eerst van zijn leven gedropen.

En dan alleen nog maar afgedropen.

Een predikant, die in omstandigheden verkeerde, veel overeenkomend met die van den geachten laatst beschrevene, was Ds A. M. Donner.

Alleen met dit verschil, dat zijn „abonnement” in Utrecht nog doorliep.

Maar in deze drie jaar moest hij het aan de Partikuliere Synode van het Sticht teruggeven.

Ook hij werd emeritus.

Men zou geneigd zijn te vragen: wat moeten opgeruimde en ijverige naturen als hij toch met hun emeritaat beginnen?

Het is het best, dat men hem die vraag maar zelf stelt.

Met zijn bekende gevatheid zal hij u wel een antwoord geven, dat een aangename herinnering bij u achterlaat.

Ook hij vergenoegde zich in het begin met een niet-gereserveerde plaats.

Doch evenals Ds v. d. Munnik is ook hij uit het Drentsche Haagje naar het werkelijke Haagje getogen.

Dan leverde Ds L. Bouma het anders.

Als predikant-afgevaardigde dook hij onder om als ouderling-afgevaardigde weer op te duiken.

Hij behoort dus maar ten deele onder hen, die gemist worden.

Hij heeft alleen een kwaliteitsverandering ondergaan, waarvan men slechts bij het oplezen van de namen voor het appel nominaal of voor stemmingen iets merkt.

Hij zit steeds met vergenoegden blik de discussies aan te hooren. Zijn evenwicht is onverstoortbaar. Maar die glunderende oogen verraden hem. Die vertellen van scherpzinnigheid. En als hij aan het woord komt, dan raakt hij het onderwerp niet zoo even.

In nog een andere gedaanteverwisseling zagen we Ds de Geus terug.

Hoewel ook hij van zijn „abonnement” beroofd is door zijn dienen van vele kerken in den tijd van zijn rust, kwam hij ons inlichten over den stand der financiën.

Smakelijk wist hij ons mede te deelen van de schuld, die er — hebben wij goed geluisterd — nog van Leeuwarden stond en die er te Utrecht niet op achteruitgang en die nu maar aan die van Assen zou worden toegevoegd; van geld, dat hij tegen gematigde rente wist te leenen en van broeders, die niet denken: omdat het van geloofsgenooten komt, rekenen wij dubbel zoo duur, maar die meer dan schappelijk waren.

De Synode wist hem als adviseur, natuurlijk alleen voor financiële zaken, aan zich te verbinden.

Ook hij bleef echter slechts de eerste week. Ongesteldheid belette hem de volgende week terug te keeren.

En als men er eenmaal tít is, dan is men zoo'n beetje den draad kwijt.

het werkwoord „dia-ballein”. Want ze brachten hem wel aan; maar niet zoozeer uit blakende liefde voor de bezittingen van den rijken heer, als wel uit de begeerte, om den man eens „een hak te zetten”.

En iemand „een hak zetten”, iemand in den weg gaan staan, dat is weer hetzelfde als iemand een „satan” zijn.

In het afgetrokken gesproken, zouden we ook nu weer dezelfde lijn van redeneering kunnen volgen als bij de bespreking van den naam „satan” ons te volgen bleek. Want in alle gevallen, waarin het goed zou zijn, iemand, die kwaad wil doen, in den weg te gaan staan, zou men ook zonder blikken of blozen mogen zeggen, dat men „diabolisch” doet. Dat dit niet uit de lucht gegrepen is, bewijst wel het feit, dat, evenals de naam „satan” in het hebreuwsch, zoo ook de naam „dia-bolos” in het grieksch op goede, zuivere, en eerlijke sprekers en tegen-sprekers wordt toegepast. Men denke maar aan de Septuagint, de meest bekende grieksch vertaling van het Oude Testament. Daar wordt in dezelfde plaatsen, die we in een vorig artikel noemden (Num. 22) toen we een engel des Heeren zagen optreden als „satan”, als weerhouder, van Bileam, door de grieksch vertaling het woord „diabolos” aangewend, althans een afleiding daarvan. De engel is een „diabolos” voor Bileam; een soort van „duivel”, die hem tegenspreekt, maar die dat dan doet in zijn gezicht. Hier is dus de betekenis onverdeeld gunstig.

Maar zoo is de regel niet. Aan het woord „dia-bolos” is de búsmaak van kwaadwilligheid. Ook in de Septuagint en andere grieksch vertalingen van het Oude Testament. Zoo wordt, om enkele voorbeelden te noemen, in de Septuagint het bedrijf diabolisch genoemd van: Haman, die den Joden kwaad wil doen; en van: de Chaldeen, die er haastig bij zijn, om den koning te rapporteeren, dat de vrienden van Daniel het beeld van Zúne Majesteit niet willen aanbidden; en ze hebben al weer geen woord te veel gezegd; het was allemaal écht waar gebeurd. (Esther 7: 4; 8: 1; Daniel 3: 8; vgl. in andere grieksch vertalingen nog de aanklagers van Daniel, Dan. 6: 24, de verklapper uit Spreuken 30: 10.)

En deze kwaadwilligheidsgedachte overheerscht straks in het begrip „dia-bolos”. Behalve het op zichzelf juiste dingen zeggen met leelijke bedoeling, kan ook het vertellen van onwareheden het diabolisch bedrijf